

[Transcript] Genstart / Dømt til omsorg

De her mennesker, du forestænder for, er udviklingshemmet og mentalt retateret.

Hvilke typer kriminalitet er de dømt for?

Generelt kan man inddele de forbrydelser, de har begået i fire kategorier.

Der er brandstiftelse, der er drab, der er seksuelt forbrydelse og der er vold.

Og så er der nogen af beboerne, som behersker alle fire discipliner.

Som er dømt for alting.

Ja.

Kai Jokhil har i ti år haft ansvar for de kriminelle udviklingshemmet mennesker,

der lever bag trødhegnet på Kofodsminde, en sikret institution på Lolland.

Fordi de er for farlige forresten af samfundet.

Her får de lov til at sidde længe og nogle gange resten af divet.

Ja!

I sin tid som forestand har Kai Jokhil været vidende til beboerne strømme, om at få en kæreste, en lejlighed eller en knællert.

Ja!

Nu må du!

Ja!

Men kun ganske få for lov til at smage på friheden

og det kan få nogen være så overvillende, at de begår ny kriminalitet,

for at komme tilbage til de faste rammer bag hegnet på Lolland.

Jeg bliver bedre her på Kofodsminde. Jeg er glad for, at de er her.

Så hvad kan man håbe på, fordi mennesker, der bor på Kofodsminde,

det spørger Genstart om i dag.

Jeg hedder Anna Ingris.

Genstart lavede jo faktisk sidste år en udsendelse om Kofodsminde,

også i forbindelse med en dokumentar.

Nu er vi så tilbage, fordi du går af som forstandere efter 10 år.

Hvordan har stedet ændret sig de sidste 10 år?

For det første er det blevet mere end dobbelt så stort.

Man har det, der hedder modtageligt.

På Kofodsminde skal man altid stille en plads til rådighed,

hvis der kommer nye beboere, som har begået alvorlige kriminalitet.

Og det skal man gøre uanset, om man har pladsen eller ej.

Så i de 10 år, jeg har været her, så har vi bygget og bygget og bygget.

Og da jeg startede, var der 34 beboere på Sikret og Mood,

og i dag er der næsten 100.

Hvad er forklaring på, at det er blevet dobbelt så stort de sidste 10 år?

Altså er der færre pladser andre steder, eller er der kommet flere udviklingshemmede kriminelle?

Det er et supert interessant spørgsmål, som der ikke er nogen, der ved.

Det er jo faktisk sådan, at igennem en længere overrække,

har kriminaliteten i alt almindelighed været faldende i Danmark.

Men hvis man kigger på udviklingshemmede og også på psykisk syge,

som begår kriminalitet, så er den værdstigende.

Og der er ikke rigtig nogen, der ved, hvorfor det er sådan.

[Transcript] Genstart / Dømt til omsorg

Mit personlige bud på det, er måske nok, at det er blevet svære, og være speciell eller særlig, eller have nogle helt specielle udfordringer, som udviklingshemmede jo har.

Lad os lige tage 10 år tilbage på din første arbejdsteg.

Når du træder ind, hvad er det så for et sikkerhedsopbud?

Hvad for nogle procedure skal du igennem, det er det, du som helt grøn starter?

Ja, men for det første har man jo et nøglekort.

For det andet skal man altid gennem sluser, når man skal ind på det sikret område.

Det skal man mange steder. En sluse betyder, at man først, når man står ude ved hegnet, skal låse en port op med sit nøglekort.

Så kommer man ind i en sluse, og så skal man lukke døren efter, så først med den er låst, så kan man åbne den næste døren med sit nøglekort,

og så er man inden på det åbne område uden døren stadigvæk, og så kommer man hen til et hus og ind i en afdeling,

og der gentager den samme procedure, så først i åbne en døren, ind i en sluse døren skal låses bære en,

og så åbner man en anden døren, og så er man inden på afdelingen.

Til gengæld er det så også sådan, at når man først er inden på afdelingen, så er der ingen der har spæret en.

Så der er altså ikke nogen beboere, der har låst ene på deres værelser, der er ikke nogen celler.

Inde på celler afdelingen, der lever man i en relativt frit liv, sammen med sine medbeboere og sine medarbejder.

Din allerførste dag, der ender du jo også i en lidt særlig situation, du ender alene med en beboer på beboernes værelse.

Hvad er det, der sker der?

Ja, det var sgu nok en fejl.

En af de første seriøres regler, vi har på Kofosmiddeln, det er, at man aldrig må være alene med en beboer.

Men jeg kom ind på en afdeling, og så mødte jeg en middallende mand, som var meget stor, og så meget trune ud,

og ropte rigtig højt. Nu siger han, ropte ikke, han talte bare, men jeg oplevede, at han ropte rigtig højt.

Han var på sin vis meget vindelig, men på en skræmmende og meget beordrende måde, og han sagde, nu skal du ind på mit værelse og snakke med mig, og jeg var helt ny og grøn, så turer faktisk ikke andet.

Så jeg kom ind på hans værelse og blev sat ned i hans bedste stol, så lukkede han døren og sagde, nu skal vi to snakke sammen.

Han tilbyder mig en sotervand, jeg dækker ikke sotervand, så sagde han, du skal fanden med drækken sotervand, når jeg giver dig den.

Og så turer jeg ikke andet en af drækten, og så sagde jeg, jeg har snakket med ham intimistid og følte mig i starten.

Noget utepasse vil jeg godt sige, jeg måske også lidt skræmt, men efter hånden som samtalen gik, så faldte jeg mere til ro, og vi fik en god snak.

Hvad er lige helt ærlig, og tro mod dig selv der for ti år siden? Var du bange?

[Transcript] Genstart / Dømt til omsorg

Fuck, ja. Det var meget skræmmende, han så meget stærke og meget frygtig og gydende ude. Er det almindeligt i dit arbejde og inde i den slags situationer, altså blive talet til på den måde, blive tvunget til, at drækken sotervand måske i overfældt betydning, men du forstår hvad mener? Det er ikke så almindeligt for mig. Jeg er jo sjefen. Jeg sidder jo over på administrationen udenfor det store hegn.

Jeg møder ofte beboerne, når jeg går tur eller når de ønsker at tale med mig.

Og mange beboer har ligesom mange andre mennesker, at når de møder sjefen, så kommer den venligste side frem i dem.

Men alle de andre medarbejdere, som har med beboerne at gøre til daglig, de går jo hele tiden og er alødt eller i høj alangbæredskab og skal passe på, for lige pludselig kan det komme som en lign fra en klarhime.

Jeg har meget af den her fucking stange gennem den der, der koster næsten 3.000 kr.

I får ikke en fucking skide mand.

Der er en språbro.

Som f.eks. kunne gå i retning af, at jeg ved, hvor det bor. Jeg kommer også la' din kone og børne hjælpe.

Hvis man hører det til strækkelig mange gange, så kan man ikke undgå at blive påvirket af det. Men det kan også være, de lige pludselig fra en lign fra en klarhimmel slår eller har fundet noget, de kan bruge som et våben, kaster med eller tager en stor potteplan, der kaster i hovedet på folk. Så man skal hele tiden som medarbejder være superagt på givent og hele tiden bestrebes op og bevarer den gode stemning og være imodkommende og venligere over for vores beboere.

For puller er meget så, man. Noget tæt i den.

Da du starter som forstand og møder, du også Kim Jubas, der på det tidspunkt allerede har boet på Kofos Mene i mere end 15 år.

Hvordan er jeres første møde?

Skrammende. Han ser godt nok specielt ud. Jeg havde hørt om ham, inden jeg mødt ham.

Og han har jo en historik. Han er jo en person, som alle på Kofos Mene kende.

Han havde været involveret i tallrige makdanvendelser. Han har slået mange, mange beboere.

Han har været ufattelig stærk, så stærk, så der går historie om, at han kunne tage at rive kølskabet ud af væggen og op på afdelinger og kaste i hovedet på medarbejderne.

Og der skulle seks mennesker til at holde ham, når det gik galt.

Men ud over det...

Så havde han jo ummer et glemt i året, og en gang imellem kunne man snakke med ham om de ting, der optog ham følelsesmæssigt, og om hans liv og hans drømme, og det han godt kunne tænke sig for fremtiden.

Han har jo faktisk ellers skide, der fysiske er på kroppen. Hvad skete der der?

Ja, men det er jo små ting i forhold til hvad andre har oplevet mit fysiske er på kroppen. Det var bare et udtryk for Jubas' glæde over at se mig.

Han mødte mig ude på det åbne område udenfor, og løftede mig op og bar mig rundt i en 20-30e mener, hvor efter han plantede mig ned i en stor landbrugsmaskine på en ikke særlig blid måde, så jeg fik et kæmpemæssigt sorg på mit ene ben, som jeg nu kan beundre hver morgen, når jeg går i bad.

Og sige, når der har vi et arv fra Jubas. Men mange andre medarbejder har haft nogle sammenstød med Jubas, som ikke har været på samme måde, men har været langt alvorligere.

Hvad siger du?

Jubas er jo voldsom på alle mulige måder. Det er mange de andre, der beboer også et, det har gjort, som du nevner jo nogle ret voldsom ting.

Kan du se bort for de ting, de har gjort?

Ja, det kan jeg godt. Med årene har jeg i stadig stigende omfang kunne se, hvor menneskelig de virkelighederne også er.

Jeg plejer at sige, der er kontant afrejning ved kasse 1. Når de er glade, er de meget glade. Deres følelser hænger ude på kroppen, og de er meget lette at aflæse.

Når de er suget, kan man også se det, og når de er gale, så skal man virkelig passe på, fordi så har de fuldstændig mistet kontrollen over sig selv, og det er ofte det der sker for dem.

Jeg lukker lige døren.

Med årene bliver Kai Joghild ikke bare vant til beboernes voldsom natur. Han kommer også tæt ind på livet af dem, og lærer at forstå deres enderste tanker.

Han begynder at skrive e-mails med Kim Joobas, hvor beboeren deler finurlige internet for en musikoplevelser, hveræde og drømme med sine forstænder.

Som regel sender han mig et link til noget musik, noget heavy method, som han er helt vild med, og som han synes, jeg skal høre.

Men det kan også godt være, at han skriver til mig om den sidste vitighed, han har hørt. Han elsker vitigheder og har i ordne så løgt fortalt utroligt mange vitigheder.

Men i gang imellem, så sker der også det, at han betroder sig til mig omkring sit fødselsliv, sine drømme og sine ønsker for fremtiden.

Og andre gange skriver han for at bruge sig over nogle af sine medbeboere eller nogle af sine personaler.

Hvad er det for nogle drømme og ønsker han har for fremtiden?

Joobas har flere forskellige drømme.

Det er det, jeg siger nu, jeg søger, venner.

Han havde først og fremmest en meget, meget stor drøm om at få en kæreste.

Og det er helt kæreste med 20 uger altid.

Med 20 uger altid?

Ja, så var det nogen med mødderne.

I Berlin.

Det har fyldt meget hos ham, og han har snakket en del om det og haft det som et stort ønske.

Det er, hvis det ikke lykkes for ham, så fik jeg ved i alle de år, jeg har kendt ham.

Er andre drømme, så er det drømmen om at kunne bo for sig selv.

Joobas er jo fra landet, og i virkeligheden, hvis man gik ham helt til klinge, så ville han sige, jamen, en af mine allerstørste drømme, det ville være at kunne få lov til at bo for mig selv langt ude på landet,

og have en lille knallert.

Men Joobas havde også en realistisk side.

Joobas visste godt, at det var svært for ham at klare sig uden hjælp.

Og den realistiske drøm ville være at komme hen på et andet specialiseret socialtilbud, men som var mindre indgribende, og hvor man kunne få lov til at komme ud i friheden bare en gang imellem.

Det er sådan et brugfællesskab, for jeg har min egen lille og lejde.

Når han skriver og tætter om sin drømme om en kæreste, et landsted, frihed og måske nogle dyr, tror du på, undervejs i den her udveksling, at han kan få nogle af de drømme opfyldt? Det er svært at svare på. Jeg tror, at hvis jeg vare på det på den måde, at jeg ville ønske og håbe, at han kunne nået at få nogle af de drømme og få nogle af de drømme, men jeg vil også tiladme mig at tvivle på det.

Hvad med din drøm for beboerne? Hvad ønskede du for den? Mine drømme er, at de skal have det godt. De fortjener at have det bedste mulige liv, men jeg er jo også realist, og jeg er jo klar over, at det, at man er udviklingshemet, det holder man ikke op med at være. Der er ikke nogen, der har været på det, men der er jo ikke nogen, der har været på det.

Jeg er jo klar over, at det, at man er udviklingshemet, det holder man ikke op med at være. Der er ikke nogen kur, men vi kan sætte dem i stand til, og klare sig indenfor den begrænsede ramme, de har.

Så derfor er den realistiske drøm for mig, at de lærer at holde op med at bego kriminalitet, lærer at kunne bego sig i et samfund, hvor de har mere frihed, end de har i dag.

Der er jo et stykke fra de drømme, og så til deres egne drømme om et liv i frihed, et landsted, en kæreste, giver det, der, som forstander i de 10 år, der er gået, også en følelse af uformånhed.

Nej, ikke rigtigt, fordi der er nogen, der kommer til at leve et liv i frihed.

Nu snakker vi om sådan nogen som Jubas, men en anden halvdel af Kofos Menes beboere, de vil måske godt kunne nå at få opfyldt den drøm. Det tror jeg på, og det håber jeg på.

Jan Hårse er en af de beboere, der får lov til at smage på friheden.

Siden han for 8 år siden satte ild til sit værelse på det åbne bussted i Randers, og blev flyttet til Kofos Mine, har han undgået konflikter, arbejdet pligttopfyldne som hagemand, og har blevet udnævnt til årets beboere, så han godkendes til at komme tilbage til et åben bussted.

Det er fordi, jeg skal rejse i dag snart, det er derfor, det er slag.

Det er derfor, det er slag.

Hvad glæder du dig mest til ved at komme væk herfra? Men det går ret hurtigt. Ikke som planlagt, altså det går galt for ham.

Men hvor har du været endelig så? Det gik jeg bare.

Først dakkerne.

Jeg tror, jeg flasker med sådan en ultraland rent. Det er det rigtige.

Og da det ikke virkede, så satte han ild til sit værelse.

Jeg gør mig sådan en glølelejde her. Jeg tror, jeg er en ultraland på friheden.

Hvert år udsluses 15-20 beboere fra Kofodsminde.

Jan H.C. er en af dem, og han er langt fra den eneste, der ikke har succes med sit nye liv.

Cirka hver fjerde ender nemlig med at begå ny kriminalitet og vente tilbage til institutionen.

Det sker, det sværere.

Jeg vil ikke sige tit, men jævnlige.

Nogle af vores beboere bliver udslucet og møder et kultursjok.

Fordi noget af det, som karakteriserer Kofodsminde, det er, at der er et hav af mennesker rundt omkring den enkelte.

Og uden, at det skal lyde som en kritik, så kan det godt være, et kultursjok, når man kommer ud på

[Transcript] Genstart / Dømt til omsorg

andre mindre indgribende tilbud, fordi der foregår ikke så meget.

Det, nogen siger, det er, ja, men jeg sad skulle der og kukke lurer for mig selv.

Og når vi skulle spise, og når jeg skulle i seng, så kom der en medarbejder i helste på mig, og så var jeg sammen med nogen andre i en relativ kort periode.

Men der efter var jeg overladt til mig selv igen.

Så det, vi ser for nogen, det er, at så kommer de til i afmagt og begå ny kriminalitet, fordi de ønsker sig tilbage til Kofodsminde.

Hvad er din erfaring med det system, det samfund, som skal tage imod en mand som Jan H.C. altså? De beboere, som du sender ud til ellers andre, til det normalte system, hvordan er vi rustet til at tage imod den?

Det er nemt at sige, at man selvfølgelig kunne samfundet producere nogle tilbud, der ville kunne rumme de her mennesker.

Som sådan en, som Jan H.C.

Hvis man gav ham et specialiserede tilbud i et hus helt for sig selv med fire medarbejder konstant rundt omkring ham til at passe på ham, så ville han sikkert have det godt og bedre, end han har det i dag.

Men hvis man skulle gøre det for alle de 100 beboere, der er på Kofodsminde, og sikkert også for flere, så er man jo også nødt til at se på,

hvad ville det kost og hvad har samfundet af ressourcer, og hvad er der i øvrige problemer i samfundet, som skal løses?

Når du siger det på den måde, altså det vil kræve helt overskøligt med ressourcer, hvis Jan H.C. og de andre skal komme ud og leve et frit liv, så lyder det jo også om,

at Kofodsminde er et udsigtsløst sted at være. Det bliver en parkering af mennesker, og der er ikke nogen anden fremsid for den.

De kan kun være på Kofodsminde.

Jeg ved ikke om det er udsigtsløst for dem at være, fordi det her, vi snakker om, det er jo ikke dem alle sammen.

Der er også nogle beboere, som Gud skal lov og heldigvis kommer ud af Kofodsminde og kommer videre i en eller anden form for liv.

Men der er også nogle, som vi har lært at lade være med og være kriminelle, som kommer ud og bor i egen bolig og har set nogle få stykker, som så lever et liv i indsomhed og isolation.

Tror du, at der kommer til at være flere og flere mennesker, der får et helt eller nærmere halv liv på Kofodsminde i takt med, at der bliver flere og flere, der bliver sat ind på stedet?

Det er jo den meget udvikling går.

Og som sagt, er der ikke nogen, der kan fortælle, hvorfor er det sådan?

Hvorfor er det sådan, at når vi lever i et samfund, hvor kriminaliteten har været faldende i en overrege?

Hvorfor fanden er den så stærkt stigende, når vi snakker om udviklingshemmet, lovovertræder og når vi snakker om psykisk syge lovovertræder?

Jeg tror, men det står helt for min egen regning, at mange udviklingshemmet og psykisk syge, når de lever for sig selv, lever et liv i indsomhed og isolation.

Og med meget få sociale kontakter.

Og sociale kontakter, det kan være arbejde, det kan være venner, det kan være kærester, det kan være fritidsaktiviteter.

[Transcript] Genstart / Dømt til omsorg

Det er jo det, der holder allesammen på gode.

Trammer du?

I 2023 har Kim Joepas både 27 år på kuffedsminde.

Den usunde livsstil har sat sit præg på ens tilværelse.

Han er blevet tungere og har svært ved at få været.

Jeg kan kun ikke, jeg bliver jo da.

Og jeg dør i morgen, og jeg bliver jo da.

Jeg bliver da.

En tidligere august morgen bliver han ramt af i hjertestop, og dør.

50 år gammel.

Joepas dør den dag, jeg holder op som forstandere.

Jeg møder ind på arbejde kl. 8 om morgenen, og kl. kvart over 8, så kommer mine afløser.

Den nye forstandere og klokken 20 minutter over 8, så går alarmen, og alle folk fiser ud af lokalerne.

Morgengrafen er slut, og vi kommer over på et desikreret område,

og får videre, at det Joepas som lige er blevet fundet, og at han formeligt er død.

Der skulle mange til at bære ham ud, han er en stor og imponerende mand.

Men han var jo dækket til, som man nu gør på sådan nogle borgere.

Man kunne ligesom mærke, at Joepas var noget særligt, og han har gjort et specielt indtryk på folk.

Sjovt nok også på alle de folk, som han har tæsket sønner sammen med årendesløb, ikke?

Men der var alligevel et eller andet ved ham, som gjorde, at alle holdte at Joepas og synes, at han var skulle noget særligt.

Hvad tænker du over, at han ender med at have brugt over halvdelen af sin liv på Kufådsminde?

På den ene side tænker jeg, hvor er det søn for Joepas, at det ikke kan lade sig gøre, eller at vi ikke lykkedes med at bidrage til, at han kunne få realiseret sin drømme.

Og på den anden side tænker jeg, vi har jo også et kæmpe stort ansvar for at medvirke til,

at vores beboere ikke bliver udskrevet, og så lige pludselig slår nogen ihjel,

eller tæsker nogen andre, eller sætter ild til et hus, så der er nogen, der dør, eller få ulemper nogen børn seksuelt.

Det er et kæmpe stort ansvar, vi har, og vi skal hele tiden balanceere imellem at vilde det gode og det bedste for vores beboere,

men også at være vores ansvar i forhold til samfundet bevidst.

Kai, Joepas dør, og det gør han nogenlunde samtidig med, at du stopper som forstander.

Hvordan fik du sagt forvælse beboerne på Kufosmænden?

Jeg holdt en reception for alle beboerne, og vi mødtes inde bag hejnene, det gør man jo, når det er med beboerne,

og vi dræk et glas alkoholfrit champagne sammen.

Min tanke med det hele var vel, at når det nu skulle være, så skulle der ikke bare være en reception for alle mulige pinger,

eller betydningsfulde mennesker udefra det er mindelige samfund og medarbejderne, men der skulle også være en reception for beboerne,

hvor jeg kunne få lejlet til at sige forvælte til dem, for de har alt andet lige betydet rigtig meget for mig.

Okay, Kai, tusind tak for besøgetag.

Det er herover de seneste år fuldt beboerne på Kufosmænden i dokumentariserien, de særligt

[Transcript] Genstart / Dømt til omsorg

farlige.

Første afsnit af en ny sæson ligger klar nu på DRTV.

Og her slutter Danes genstart. Den er sat sammen af Claudia Stenhardt, Magnus Mio, Line Fabrius og Søn Elbig.

Jeg hedder Anna Ingris.